

Είναι γεγονός πως ο ρατσισμός αποτυπώνεται χωρικά και μπορεί να λάβει πολλές διαστάσεις. Από περιοχές γκέτο που δε μπορεί να κυκλοφορήσει κάποιος με διαφορετικά φυσιολογικά χαρακτηριστικά, στις αναπλάσεις περιοχών με σκοπό το διωγμό πληθυσμών κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, στην αστυνομοκρατία που απαγορεύει την κυκλοφορία ορισμένων ευπαθών ομάδων –επιχειρήσεις ξένιος Δίας-, στις επιθέσεις σε μετανάστες από μέλη οργανωμένων φασιστικών ομάδων, μέχρι τη δολοφονία αντιφασιστών –με τα αντίστοιχα σημειόμενα του σημείου εκείνου-. Ένα στοιχείο που αποτυπώνει όμως αυτή την ιδεολογική διαπάλη στο δημόσιο χώρο, με πολύ μεγάλη δυναμική, και ταχείς μεταχηματισμούς είναι παρέμβαση στις επιφάνειες των τοίχων. Παρεμβάσεις μικρής ή μεγάλης κλίμακας, απεικονιστικές ή μη, που χρησιμοποιούν λόγο ή όχι, γραμμένες σε διάφορες γλώσσες και με πολύ αντικρουόμενες θέσεις.

Η παρέμβαση στο δημόσιο χώρο με τη μορφή του γκράφιτι είναι μια πρακτική που έχει αναλυθεί αρκετά αλλά και έχει χρησιμοποιηθεί και στην ιστορία. Από τα γκέτο του Μπρονξ και τα συνθήματα στους τοίχους των εξαθλιωμένων μεταναστών, μέχρι τις καλλιτεχνικές-καταστασιακές παρεμβάσεις με αυτή τη μορφή. Η σημασιοδότηση του δημόσιου χώρου και η προσπάθεια οικειοποίησής του γίνεται με πληθώρα τρόπων. Είτε με την παρέμβαση για την προσωπική έκφραση ενός συναισθήματος, είτε για την πολιτική τοποθέτηση μιας ομάδας, για την δημιουργία ενός οικείου κλίματος κλπ.

Οι φασιστικές ομάδες συγκροτούνται στη λογική της σκληρής ιεραρχίας, της πειθαρχίας, της καθαρότητας και με αυτόν τον τρόπο μπορούν να ορίζουν και το χώρο στον οποίο υπάρχουν και δρουν. Επιχειρούν με συστηματικό τρόπο να ορίσουν περιοχές, φύλακες καθαρότητας της επιρροής τους και με τη λογική των ομόκεντρων κύκλων να αναπτύσσονται κατοχυρώνοντας τη μη δυνατότητα διαφορετικής παρέμβασης σε αυτήν την περιοχή.

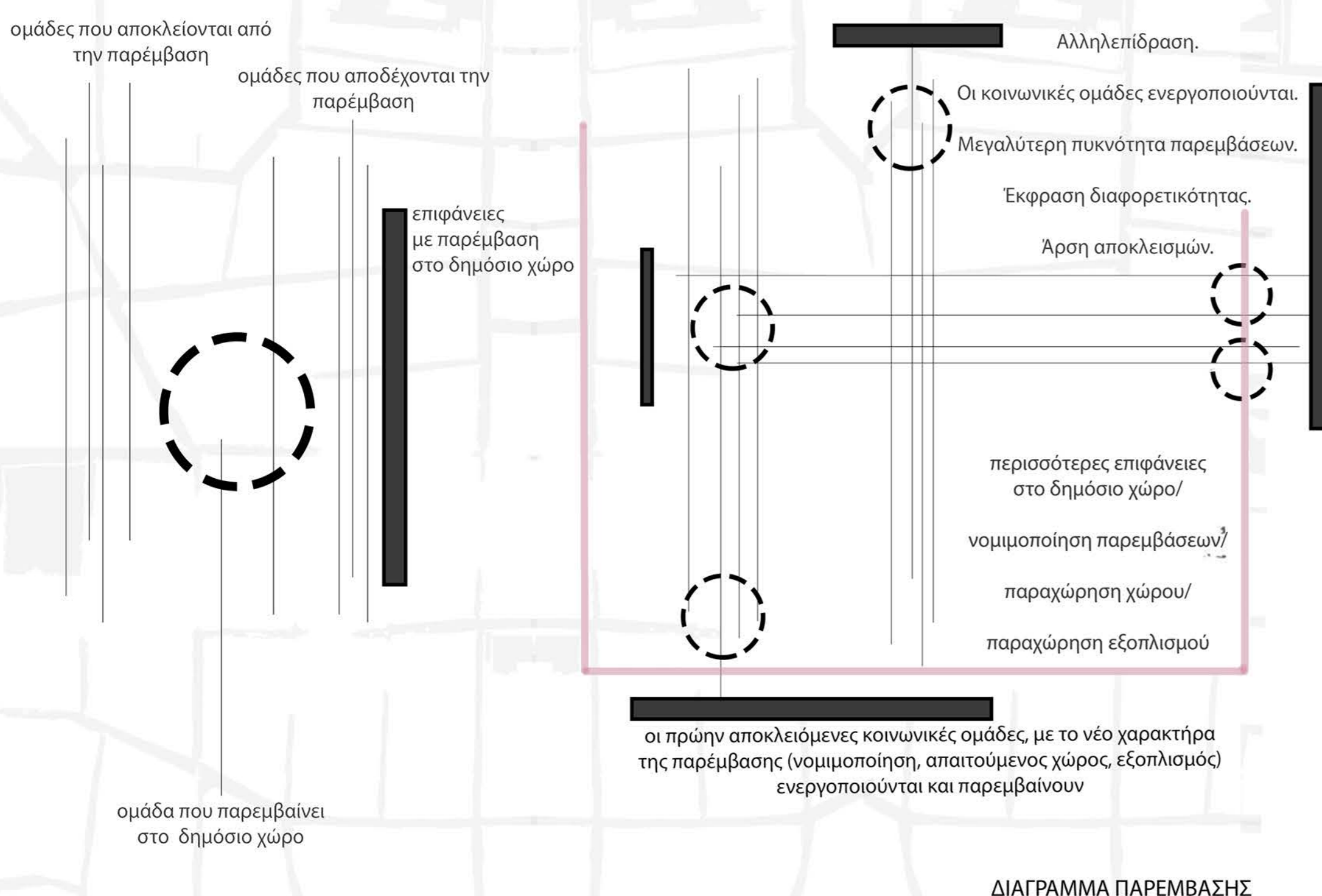
Το πιο προνομιακό πεδίο αναπαραγωγής αυτών των ιδεολογημάτων είναι η ευαίσθητη ηλικία. Στα παιδιά, των οποίων η ιστορική και πολιτική συγκρότηση είναι μειωμένη, ιδίως σε μια περίοδο που οι μνήμες του φασισμού είναι ισχνές, είναι εύκολη η ιδεολογική κατήχηση. Είναι πολύ συχνό γύρω από σχολεία να υπάρχει στοχευμένη παρέμβαση με ρατσιστικά-φασιστικά συνθήματα ή και με ρατσιστικά σχόλια σε άλλα συνθήματα. Αυτό συγκροτεί ένα γόνιμο έδαφος που αντανακλά την επιθετικότητα προς τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες των μεταναστών και συσπειρώνει τους ρατσιστές σε αυτήν την κατεύθυνση. Επίσης επειδή ακριβώς ο φασισμός δε μπορεί να εξηγήσει τα φαινόμενα με λογικά επιχειρήματα η εγγραφή και τυφλή αποδοχή τους (με όρους πλύσης εγκεφάλου) είναι επιθυμητή.

Στόχος της παρέμβασης μας είναι σίγουρα να δούμε τα ρατσιστικά-φασιστικά συνθήματα να εξαλειφώνται. Σε αυτό το γεγονός δε μπορούμε να απαντήσουμε απλά ότι κατά έναν τρόπο διαγράφουμε αυτά τα συνθήματα με π.χ. κάποιου είδους αστυνόμηση αφού η απαγόρευση αυτή είναι αντιδιαλεκτική και κρύβει την ίδια τη δυναμική του δημόσιου χώρου και μπορεί να οδηγήσει (σε αυτό που τυπικά ισχύει σήμερα) την απαγόρευση των παρεμβάσεων στο δημόσιο χώρο, την ποινικοποίηση της έκφρασης.

Από την άλλη μεριά επιδιώκουμε να προκαλέσουμε τα ίδια τα υποκείμενα να γίνουν οι φορείς υλοποίησης αυτού του σεναρίου. Στόχος είναι να δημιουργηθούν προϋποθέσεις χρήσης της επιφάνειας στο δημόσιο χώρο με ένα διαλλακτικό τρόπο, που όμως θα αποκλείει, θα αποτρέπει, θα απομονώνει και τελικά θα μετατοπίζει αυτόν που εκφράζεται με το μίσος, που επιδιώκει τον κοινωνικό αποκλεισμό και κανιβαλισμό, αυτόν που δε σέβεται τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

● Συνθήματα ρατσιστικού περιεχομένου
 ● Συνθήματα μη ρατσιστικού περιεχομένου
 ● Γκράφιτι μη πολιτικού περιεχομένου ΚΛΙΚΑΜΑ 1:5000

Θεωρούμε ότι το συγκρότημα σχολείων Μιχαήλ Νομικού και η περιοχή του είναι ιδανικός πυρήνας της επέμβασης, γιατί σε εγγύτητα συναντώνται χωρικές ενότητες με ευνοϊκά χαρακτηριστικά για την επέκταση του σχεδίου στο δημόσιο χώρο (πεζόδρομος, πάρκο) με σκοπό τη δημιουργία ενός δικτύου αλληλεπίδρασης και διαλόγου πάνω στο θέμα του φασισμού.

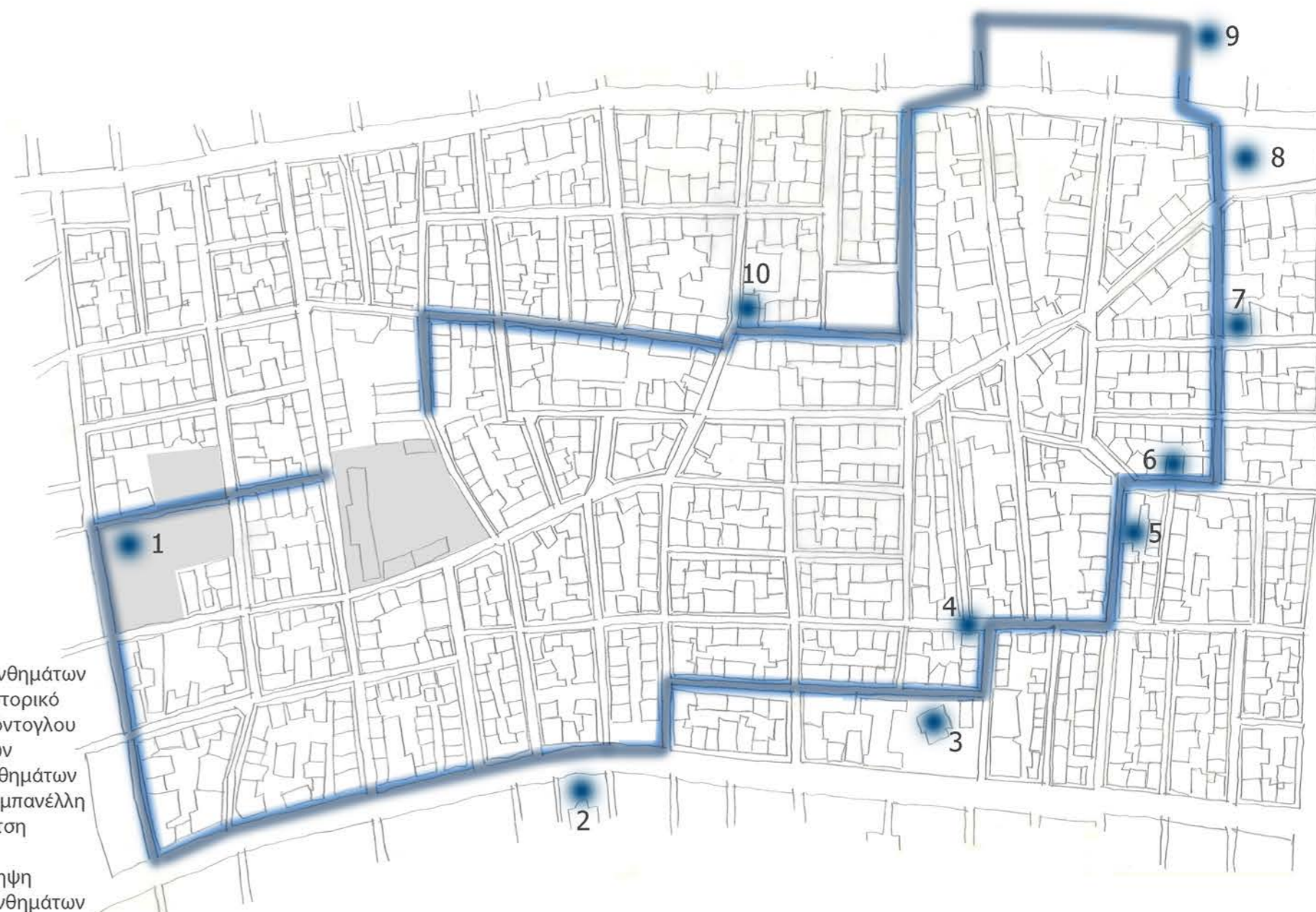
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000

Για να αντιπαρατεθεί κανείς με αυτό το φαινόμενο, του εθνικιστικού στιγματισμού του δημόσιου χώρου, μπορεί να συγκροτήσει παρεμβάσεις ιστορικών αναδρομών. Η γνώση της γειτονιάς και της ιστορίας που φέρει με αφορμή τα ίδια τα κτήρια έχουν πολλές περιπέτειες να διηγηθούν. Από την κατοχή του '40 και την εθνική αντίσταση, στη δικτατορία, αλλά και μέσα από τα συνθήματα τα σύγχρονα πολιτικά γεγονότα που αφορούν το κοινωνικό σύνολο αντνακλώνται στο χώρο.

Η κατανόηση αυτής της δυναμικής του χώρου, η κριτική θέση στις μισαλλοδοξία, αλλά και γενικότερα η δυνατότητα εκφρασης στο δημόσιο χώρο, σε μια μη ποινικοποιημένη ενέργεια αναδεικνύει πολλές ενδιαφέρουσες αντιφάσεις που συνυπάρχουν μέσα στο δημόσιο. Ακόμα η καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης στο δημόσιο χώρο με φωτογραφίες έχει αξία ως τεκμήριο της συγκεκριμένης στιγμής, και συνεπώς ως μελλοντικό συγκριτικό στοιχείο, στη συνέχεια αυτού του σχολικού πειράματος.

Συζήτηση εντός της τάξης για τη διαδρομή, προβολή των εικόνων και σχολιασμός αυτών από τους μαθητές με τρόπο που μπορεί να είναι πάλι εικαστικός. Έχει ενδιαφέρον και η αναπαραγωγή απλώς των εντυπώσεων των παιδιών. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας μπορεί ενδεικτικά να είναι ένα τύπου στένσιλ. Το κάθε παιδί μπορεί με ένα χαρτόνι είτε 35x50 είτε 50x70 ανάλογα με τη θέληση-ηλικία να σχεδιάσει ένα μοτίβο, να γράψει γράμματα, λέξεις ή και προτάσεις ακόμα σε συνδυασμό με άλλα παιδιά και αυτό να αποτελέσει το υλικό για την επόμενη φάση του σεναρίου.

1. Πάρκο προς επέμβαση
2. Άγιος Γεώργιος- πύκνωση συνθημάτων
3. Άγιος Λουκάς- εκκλησία με ιστορικό ενδιαφέρον/ τοιχογραφίες Φ.Κόντογλου
4. ΚΕΘΕΑ- πύκνωση συνθημάτων
5. Οδός Λεμεσού- πύκνωση συνθημάτων
6. Σταυροπούλου 24- οικία Ι. Καμπανέλλη
7. Σπάρτης 14- οικία Μ.Καραγάση
8. Πλατεία Αμερικής
9. Λέλας Καραγιάννη 37- κατάληψη
10. Οδός Κνωσού- πύκνωση συνθημάτων

Σε πρώτη φάση (οι μικρότερες ηλικίες) θα χρησιμοποιήσουν αυτά που θα κάνουν εντός του σχολείου. Στους ελεύθερους τοίχους εντός του σχολείου, μέσα και έξω θα αναπαραχθεί το στένσιλ των παιδιών. Θα σχολιάσει το ένα το άλλο, θα σχολιάσουν παλαιότερα. Οι μεγαλύτερες ηλικίες θα βγουν στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου, στους γύρω πεζοδρόμους, στις ψηλές μάντρες των σχολείων, στις στοές, στις τυφλές όψεις που γειτνιάζουν και θα εκφραστούν με αυτόν τον τρόπο.

Αυτή η διαδικασία έχει ακόμα μεγαλύτερη ανάδραση για δύο λόγους. Μπορεί στο αποτέλεσμα να σχολιάσει ο οποιοσδήποτε είναι ένα άνοιγμα προς την τοπική κοινωνία. Νομιμοποιεί την ύπαρξη και την έκφραση στο δημόσιο χώρο. Κατοχυρώνει έναν απρόσκοπτο χαρακτήρα σε αυτή τη διαδικασία.

Τελικά αυτή η διαδικασία δίνει τη δυναμική να γίνει το επόμενο βήμα που αφορά την παρέμβαση στο γειτονικό πάρκο. Καρpio σημείο αποτελεί εδώ ότι έχει ενισχυθεί ιδεολογικά η τάση έκφρασης στο δημόσιο και μπορεί να γίνει από οποιαδήποτε ηλικία.

Το πάρκο είναι ένα ευνοϊκό σημείο για την ευρύτερη «έκθεση» των έργων με τοποθέτηση χαμηλών πανέλων-καμβάδων στους οποίους μπορεί να επέμβει ο καθένας. Αυτά τα πανέλα οριοθετούν νέες χωρικές ενότητες στο πάρκο και συνδυάζονται ακόμη με κατασκευή κιосκών όπου μπορεί να φυλάσσεται εξοπλισμός για βαφή ή υλικά για στένσιλ, και με βρύσες, προσπελάσιμες από όλους τους χρήστες του πάρκου. Αντίστοιχα, στον πεζοδρόμο Μ. Νομικού τοποθετούνται ανάλογα κιόσκια, φροντίζεται ο αστικός εξοπλισμός (απομάκρυνση κιγκλιδιωμάτων, προσθήκη καθισμάτων), ανοίγεται είσοδος προς το σχολικό συγκρότημα και ο περίβολος ζωγραφίζεται από τα παιδιά στη βάση της διαφάνειας εσωτερικού-εξωτερικού.

